

POSTANOWIENIE

Dnia 26 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa Banku (...) S.A. w W.

przeciwko R. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 sierpnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 marca 2019 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od R. M. na rzecz Banku (...) S.A. w W. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej R. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 13 marca 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in. że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżąca upatruje w konieczności rozstrzygnięcia – w kontekście zakazu lichwy – zakresu bezprawności naliczania przez bank, podmiot nie tylko profesjonalny, ale także podmiot zaufania publicznego, od kredytu denominowanego we franku szwajcarskim odsetek za okres 11 lat w wysokości 452% kapitału, czyli ok. 40% rocznie, pomimo spłacenia w tym okresie całego kapitału kwoty udzielonej pożyczki, a sprowadzającego się do pytania: „Czy w przypadku zawarcia umowy kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego i umownego ustalenia wysokości oprocentowania kredytu wg stawki LIBOR i marży 3,40% dla zadłużenia

przeteterminowanego w wysokości 1,8 stopy odsetek ustawowych dla środków w walutach wymienialnych zasadne jest naliczanie przez bank odsetek (umownych i karnych) według stopy procentowej właściwej dla złotego tj. WIBOR, a nie dla waluty obcej w jakiej zawarty był kredyt, tj. LIBOR, a co za tym idzie – rozstrzygnięcia o dopuszczalności kumulacji oprocentowania kredytu według stopy procentowej dla złotego, w tym dla odsetek karnych wg stopy odsetek ustawowych za opóźnienie ze wzrostem kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotego polskiego oraz różnicami kursowymi pomiędzy PLN a CHF”.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. np. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16). Skuteczność powołania się na tę przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jest zależna nie tylko od wyartykułowania przez skarżącą zagadnienia prawnego, ale również niezbędne jest wywiedzenie argumentów juredycznych wskazujących na występowanie rozbieżności interpretacyjnych przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia (zob. np. postanowienia SN: z dnia 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, z dnia 10 maja 2018 r., I CSK 798/17).

Tymczasem skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczyła się wyłącznie do wyartykułowania problemu prawnego i oczekiwanego podejścia interpretacyjnego, bez jednoczesnego osadzenia ferowanych twierdzeń na kanwie argumentacji juredycznej i ich skonfrontowania z ewentualnymi argumentami przemawiającymi na rzecz stanowiska przeciwnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed nowelizacją ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (aktualnie: t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2357 ze zm.), dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r.

(Dz.U. nr 165, poz. 984), zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (zob. np. wyroki SN: z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10 i z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14). Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyrok SN z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14.).

W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś w przypadku kredytu indeksowanego kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu. W obu rodzajach kredytu kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. W orzecznictwie wyjaśniono też, że wskazany w znowelizowanym art. 358 § 2 k.c. kurs NBP waluty obcej może być jednym, aczkolwiek nie jedynym miernikiem waluty zagranicznej w stosunku do waluty krajowej (zob. wyrok SN z dnia 28 lutego 2019 r., II CSK 19/18).

Przedstawiona w skardze problematyka nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, a związana jest jedynie z wątpliwościami skarżącej co do prawidłowości dokonanych w sprawie ustaleń oraz trafności zaskarżonego rozstrzygnięcia. Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia SN: z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca upatruje w nieodniesieniu się do zarzutu naliczenia odsetek ponad odsetki maksymalne, przy zastosowaniu stopy procentowej liczonej zgodnie z WIBOR-em, a nie z LIBOR-em i pominięcie zgłoszonego w sprawie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy wymagało wiadomości specjalnych. Sąd Apelacyjny uznał, że zawarty w apelacji wniosek pozwanej o rozpoznanie przez ten Sąd - w trybie art. 380 i 382 k.p.c. – wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bankowości i finansów nie jest zasadny. W pisemnych motywach rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny szczegółowo wyjaśnił przyczyny oddalenia tego wniosku dowodowego. Wobec braku dokonania przez pełnomocnika skarżącej prawidłowego zastrzeżenia odnośnie do decyzji Sądu pierwszej instancji – w trybie art. 162 k.p.c. – słusznie Sąd Apelacyjny uznał, że wniosek ten nie zasługiwał na uwzględnienie. W świetle bowiem ugruntowanego orzecznictwa strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji, jak również w skardze kasacyjnej uchybienia przez sąd przepisom postępowania, dotyczącego przeprowadzania dowodów, jeżeli w trybie art. 162 k.p.c. nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie (zob. np. uchwały SN: z dnia 27 października 2005 r., III CZP 55/05, OSNC 2006, nr 9, poz. 144 i z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 50/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 103; wyroki SN: z dnia 14 września 1998 r., I PKN 322/98, OSNP 1999, nr 20, poz. 641, z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 580/00, OSNP 2003,

nr 14, poz. 332, z dnia 12 stycznia 2007 r., IV CSK 340/06, z dnia 15 czerwca 2007 r., II CSK 96/07, z dnia 26 lutego 2009 r., IV CSK 409/08). Celem wskazanego przepisu jest pobudzenie inicjatywy procesowej stron, zapobieganie ich nielojalności przez zobligowanie do zwracania na bieżąco uwagi sądu na wszelkie uchybienia procesowe w celu ich niezwłocznego wyeliminowania i niedopuszczenie do celowego tolerowania przez strony takich uchybień z zamiarem późniejszego wykorzystania ich w środkach. Brak jest podstaw do przyjęcia, by rozstrzygnięcie to było wynikiem oczywistego naruszenia prawa procesowego.

Co więcej, zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c. sąd ma obowiązek dopuścić wskazany dowód tylko wówczas, gdy rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych. Wbrew twierdzeniom zawartym w skardze kasacyjnej Sądy *meriti* wskazały, że oprocentowanie nie przekraczało odsetek maksymalnych, nie uznały tego postanowienia umownego za sprzeczne z art. 353¹ k.c., a jeżeli skarżąca kwestionowała te wywody, to nie wymagało to dowodu z opinii biegłego sądowego. Skarżąca nawet nie wskazała, w których okresach – jej zdaniem – odsetki przyjęte do obliczeń przez powoda przekraczały odsetki maksymalne. Wyliczenie odsetek stanowi wyłącznie działanie matematyczne, przy uwzględnieniu obowiązujących stóp procentowych w określonych okresach i wpłacanych kwot. Zdaniem tych Sądów nie miał więc zastosowania powołany przepis i z takim stanowiskiem nie sposób się nie zgodzić.

Analiza skargi kasacyjnej, podobnie jak i wcześniejszych pism pozwanej wskazuje, że chodziło jej tak naprawdę o uznanie niedopuszczalności zastosowania do wyliczenia umownych odsetek za opóźnienie (art. 481 k.c.) stawki WIBOR, zamiast prawidłowej – jej zdaniem – stawki LIBOR, co obniżyłoby kwotę odsetek. Należy jednak podkreślić, że w świetle art. 353¹ k.c. nic nie stoi na przeszkodzie, aby wysokość odsetek umownych z tytułu opóźnienia w płatności odnieść do innego czynnika niż przyjęty dla oprocentowania kredytu czy pożyczki, przy czym te odsetki nie mogą przekraczać odsetek maksymalnych za opóźnienie. Wywody w skardze kasacyjnej nie przekonują, aby i w tym zakresie mówić o oczywistej zasadności tej skargi.

Na marginesie jedynie wskazać należy, iż skarga kasacyjna pozwanej jest wewnętrznie sprzeczna, z jednej bowiem strony skarżąca akcentuje istotne

zagadnienie prawne wymagające objaśnienia przez Sąd Najwyższy, z drugiej natomiast podnosi oczywistą zasadność skargi, przy czym aby tę „oczywistość” wykazać, prowadzi szczegółowy wywód, stanowiący w rzeczywistości próbę przekonania do zasadności podniesionych podstaw kasacyjnych, a nie do tego, że skarga jest oczywiście, a więc na pierwszy rzut oka, bez potrzeby jakiegokolwiek argumentacji uzasadniona. Sąd Najwyższy dostrzegał już, że jeżeli skarga jest rzeczywiście zasadna, to zbędne jest prowadzenie rozbudowanego wyводу, odejmuje to bowiem siły przekonywania, a nie dodaje jej (zob. postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2013 r., III CSK 311/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 83; wyrok SN z dnia 22 października 2015 r., IV CSK 738/14, OSNC 2016, nr 10, poz. 120).

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).